

Ν. Ε. ΜΑΝΤΙΚΗΣ

Διευθυντής

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Πειραιῶς καὶ Γερανίου.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΤΙΜΑΤΑΙ
Ἐν Ἀθήναις ἑτησίᾳ δρ. ν. 8	Τὸ φίλημα, διήγημα (μετὰ εἰκόνας. Τίτλος).—Βρυχηθμοὶ αἱμασσοῦσης καρδίας. Τὰ 1368 καὶ 1373. Ἀριερούται τῷ εὐγενεῖ λόρδῳ Βικονοφίλδ.—Ποίησις Ἀχ. Παράσχου.—Θέατρα τοῦ Μεσαίωνα.	Ἐν Ἀθήναις. Λεπτ. 10
» » ἑξαμην. » » 5	Τὰ Μυστήρια.—Ἡ Σελήνη.—Παικίλια.—Γνωστοποιήσις.	» ταῖς ἐπαρχίαις . . . » 15
» ταῖς ἐπαρχ. ἑτησίᾳ » » 40		» τῷ ἐξωτερικῷ . . . » 25
» » ἑξαμην. » » 6		
» τῷ ἐξωτερικῷ ἑτησίᾳ φρ. 45		Φύλλα προηγουμένα λεπτ. 50

Ἀποθέσει ἐπὶ τῶν νεκρῶν χειλέων τῆς τὸ φίλημα ὑπερ ἤθελε τῆς ἀποδώσει τὴν ζωὴν.

ΤΟ ΦΙΛΗΜΑ.
FREDERIC SOULIE
 [Συνέχεια καὶ τέλος]

Ἐν τούτοις, ἀφοῦ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἤκουσε τὴν μητέρα του καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐκλαυσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ὁ Γεώργιος ἐσιώπησε πάλιν, οὐχὶ ὡς ἄνθρωπος ἐγκαρτερῶν ἐν τῇ θλίψει του, ἀλλ' ἐν ταραχῇ πνεύματος συλλαμβάνοντος σχεδὸν τι, συζητούντος τὴν ἐκτέλεσίν του. Ἡ κυρία Γαράν ἠκολούθει μετ' ἀγωνίας ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ υἱοῦ τῆς τὰς κινήσεις τῆς ψυχῆς του. Ἴσως, ἐὰν ἀπαξ ὕψανε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπ' αὐτῆς μετ' ἀπελπίας, θά ἤσθάνετο αὐτὴ τὸν φόβον

ἀποφάσεως αὐτοκτονίας· ἀλλ' ἐκ τῆς ταραχῆς του ἐμάντευσεν ὅτι δὲν ἐσκέπτετο τοῦτο, καθότι ἐὰν εἶχε τοιοῦτον σκοπὸν θά ἦτο ἀτάραχος. Δὲν ἐφοβήθη λοιπὸν νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν θλίψιν του τὴν μελετωμένην εὐχαρίστησιν. Πρὸς τὸ ἐσπέρας τὸν εἶδε λαμβάνοντα πολὺ χρυσίον, πλειότερον παρ' ὅσον ἀπαιτεῖτο διὰ νὰ ἀγοράσῃ ὄπλα, ἀρκετὸν ἴσως διὰ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀποδημίαν. Ἐσιώπησεν ἐν τούτοις, γνωρίζουσα καλῶς ὅτι ἐὰν τὸν ἐμποδίζε θά ἤξανε τὴν ἀπελπισίαν του.

Ὁ Γεώργιος ἐξῆλθε τῆς οἰκίας ὅταν ἐνόκτωσε· διευθύνθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Γερμανοῦ τῶν Λεωμῶνων, καὶ ἔμαθεν ἀπὸ τὸν ἀγγυπνοῦντα φύλλα καὶ μέρος ὅπου εἶχον ἐνταφιάσει

τὴν κυρίαν Σερβένος. Μετέβη εἰς τὸ ὑποδειχθὲν κοιμητήριον καὶ ἐξύπνισε τὸν θυρωρὸν, ὅστις ἐξεπλάγη ἰδὼν ἄνθρωπον τοῦ ὁποίου τὸ ἐξωτερικὸν ἐμαρτύρει ὅτι ἀνῆκεν εἰς ὑψηλὴν τάξιν νὰ τῷ προτείνῃ ἐγκλημα, ἱεροσυλίαν. Ὁ Γεώργιος τῷ ἐζήτησε νὰ σκάψῃ τὸ χωματὸ ὁποῖον ἐκάλυπτε τὸ σῶμα τῆς Κλημεντίας, νὰ τῷ παραδώσῃ τὸ φέρετρόν της, νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ τὸ θραύσῃ, καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ θεωρήσῃ τὸ πτώμα ἐκείνης, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον εἶχε ἀγαπήσει. Μακρὰ καὶ σκληρὰ φιλονεικία ἠγέρθη μεταξὺ των, καθότι ὁ ἀπειδῶς προσφερθεὶς χρυσὸς παρὰ τοῦ Γεωργίου δὲν κατώρθωσε νὰ νικήσῃ τοὺς φόβους καὶ τοὺς ἐνδοιασμοὺς τοῦ νεκροθάπτου. Φοβερὰ ἀπελ-

πισία κατέλαβε τὸν νεανίαν, ὅταν εἶδεν ὅτι ἀπεκρούσθη ἡ δωροδοκία ἐφ' ἧς εἶχεν ἐλπίσει διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ὀλέθριον σχέδιόν του· ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ ὅμως ἐκείνη εὖρε τὰ μέσα τῆς ἐπιτυχίας. Γουυπετήσας ἐνώπιον τοῦ φύλακος τοῦ κοιμητηρίου, ἰκέτευσεν αὐτὸν διὰ θρήνων σπαρακτικῶν, κατέβρεξε διὰ δακρῶν τὰς χεῖράς του, ἐκυλίσθη εἰς τοὺς πόδας του τύπτων τὸ μέτωπον εἰς τὸ ἔδαφος. Τότε ἐγένετο παράφρων, μανιώδης, ἀπειλητικὸς καὶ ἰκετευτικὸς ἀλληλοδιαδόχως· τότε ἐκίνησεν εἰς δάκρυα τὴν σκληρὰν καὶ τραχεῖαν ἐκείνην ψυχὴν· τότε ἐπέτυχεν ἐκ τοῦ ἐλέους τοῦ παρηγορίου, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε δυνήθῃ νὰ ἀγοράσῃ ἀντὶ οὐδεμιᾶς τιμῆς.

Ἄφου συμφωνήθησαν τὰ πάντα μεταξύ των, μετέβησαν εἰς τὸ κοιμητήριον, ὃ μὲν φύλαξ κρατῶν ἀξίην καὶ πτόν, ὃ δὲ Γεώργιος φανόν. Ἐὰν τοῦτο δὲν ἦτο ἀκριβὲς διήγησις ὁμολογουμένου συμβάντος, θὰ ὑπῆρχε βεβαίως ἐν τῷ μέρει τούτῳ ὕλη πρὸς δραματοποίησιν τῆς σκηνῆς. Εἴτε παραδεχόμενος τὸν ἀρχαῖον τόπον σὰς ἔκαμνα νὰ αἰσθανθῆτε ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς παλμούς τῆς καρδίας τοῦ Γεωργίου· εἴτε, κατὰ τὴν νέαν μέθοδον, ἐὰν σὰς ἔκαμνα νὰ ἀκούσετε τὸν ὑπόκωφον ἤχον ἐκάστου κτυπήματος τῆς ἀξίνης, θὰ ἠδυνάμην νὰ μετρωρίσω τὸ ἐνδιαφέρον εἰς τὴν ἄκραν δέκα ἐναγωνίων περιφράσεων καὶ νὰ περαιώσω ταύτας δι' ἐνὸς κεραυνοβολήματος. Τὸ ὀλιώτερον, τὸ ὅποιον θὰ μοι ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ πράξω βεβαίως, ἤθελεν εἶσθαι νὰ καλύψω τὴν νύκτα ταύτην διὰ νεφῶν ἀπαισιῶν, διακοπτομένων ὑπὸ φάσεων μελαγχολικῶν· ἀλλ' ἡ ἀφελὴς ἀλήθεια εἶναι ὅτι λαμπρὰ καὶ ἤρεμος σελήνη ἐφώτιζε τὴν φρικώδη ἐκείνην σκηνὴν, καὶ ὅτι οὐδὲ λέξιν ἀντήλλαξαν μεταξύ των ὁ Γεώργιος καὶ ὁ συνένοχός του μέχρις οὗ τὸ φέρετρον ἀνασυρθὲν ἐκ τοῦ βόθρου κατέβη ἐπὶ τοῦ χεῖλους.

Ἐν μόνον φρικῶδες περιστατικὸν ἐτράμαξε τὸν Γεώργιον· τοῦτο δὲ ἦτο τὸ πρῶτον κτύπημα τοῦ σφυρίου, διὰ τοῦ ὁποῦ ὁ φύλαξ πολλὴν βαναυσότητα ἐδείκνυε· καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν κρότον ἐκείνον πολλοὶ κύνες ἀφυνίσησαν μακρὰν καὶ ἤρχισαν νὰ ὀλακτώσιν, ἐζήτησε διὰ τρέμουσας φωνῆς ἀπὸ τὸν νεκροθάπτην νὰ ἀποχωρήσῃ ἀθουρῶως τὰς σάνιδας τοῦ φερέτρου ἐκείνου. Οὐτός ὑπήκουσε, καὶ μετ' ὀλίγον τὸ πτώμα τῆς Κλημεντίας ἔμεινεν ἐπὶ τῆς χλόης, κεκαλυμμένον μόνον διὰ τοῦ σαβάνου. Ὁ φύλαξ, σιωπηλὸς, καθήσας χαμαί, κρεμάσας τοὺς πόδας εἰς τὸν λάκκον, ἐκύτταξε τὸν Γεώργιον, ὅστις ἔμεινεν ὡς ἀπολιθωμένος ἐνώπιον τοῦ καταψύχου ἐκείνου σώματος·

βλέπων δὲ αὐτὸν τοιουτοτρόπως ἀκίνητον, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ τῷ εἶπῃ· «Εἶναι αὐτὴ! ἰδοὺ αὐτὴ!»

Ἄλλ' ὁ Γεώργιος ἐφάνετο ὅτι εἶχε λησιμονῆσαι διατὶ ἤθε. Δὲν ἤκουε· τὸ ἀπενὲς βλέμμα του δὲν ἔβλεπε τίποτε, ὁ νοῦς του δὲν ἀντελαμβάνετο πλέον· ἦτο εἰς ἐντελῆ ἀφαίρεσιν ἑαυτοῦ. Ὁ νεκροθάπτης, φοβήθεις διὰ τὴν παρατεταμένην σιωπὴν καὶ ἀκίνησίαν τοῦ Γεωργίου, ἐτόλμησε νὰ ἀνασηκώσῃ τὸ σάβανον τὸ ὁποῖον περιεκάλυπτε τὴν κυρίαν Σερβένος, καὶ νὰ δεῖξῃ τὸ πρόσωπόν της εἰς ἐκείνον ὅστις τόσα εἶχε πράξει διὰ νὰ τὴν ἴδῃ. Ἡ ἐνέσγεια περιάπτου δὲν θὰ ἦτο μαγικωτέρα. Εἰς τὴν θέαν τῆς λατρευτῆς ἐκείνης κεφαλῆς, τῆς ὁποίας τὴν τελειότητα εἶχε φρεσθῆ ὁ θάνατος, τὸ πᾶν συνετρίβη, τὸ πᾶν ἀνελύθη ἐν τῷ δυστήνῳ ἐκείνῳ ἔραστῇ. Ἐγονυπέτησε πλησίον τοῦ πτώματος, διὰ τῶν δακρῶν δὲ καὶ τῶν στεναγμῶν του τῇ ὠμίλησε περὶ ἔρωτος, κατηγορῶν ἑαυτὸν διὰ τὸν θάνατόν της, ζητῶν παρ' αὐτῆς χάριν, διηγούμενος αὐτῇ τὰς παρελθούσας ἡμέρας των καὶ τὰς ἀπολεσθεῖσας ἐλπίδας των· καὶ διὰ νὰ τῇ ὁμιλήσῃ τοιουτοτρόπως, εἶχεν ἀνασηκώσει τὸ σῶμα, καὶ στηρίζας αὐτὴν ἐπὶ ἐνὸς τῶν γονάτων τὴν ἐθεώρει ἐποδύνας. Ἡ παραφροσύνη ἐκείνη τοῦ Γεωργίου ἐφάνετο ὅτι δὲν θὰ εἶχε τέλος, ὅτε αἶφνης τῷ ἐπέβλητο εἰς τὸν νοῦν σκέψις τις· μία ἀνάμνησις διαπερᾶ ὡς ἀστραπὴ τὴν θυελλώδη ἐκείνην θλίψιν, καὶ αἱ τελευταῖαι λέξεις τὰς ὁποίας εἶχε προφέρει τὸ παγωμένον ἐκεῖνο στόμα ἀντηχοῦσιν αἰφνιδίως εἰς τὰ ὠτά του. Βάλλει κραυγὴν, καὶ ἐν τῇ ἄφρονι παραφορᾷ ἐτι μᾶλλον παράφρονος ἐλπίδος, περιπτύσσεται τὴν Κλημεντίαν καὶ ἀποθέτει ἐπὶ τῶν νεκρῶν χειλέων της τὸ φίλημα ὅπερ, ὡς εἶχεν ἐκείνη εἶπῃ, ἔμελλε νὰ τὴν ἀναστήσῃ. Τὸ φίλημα ἐκεῖνο διεδέχθη φρικώδης κραυγὴ τοῦ Γεωργίου, τὴν δὲ κραυγὴν δόννησις σπασμωδικῆ, γέλωτος τρομακτικῆς· ἔπειτα, διὰ κινήσεως ταχείας ὡς ὁ κεραυνός, ἀνεγείρεται, κρατῶν πάντοτε ἐνηγκαλισμένον τὸ πτώμα ἐκεῖνο, ῥίπτει βλέμμα περιφοδῶν τριγύρω του, καὶ φεύγει διὰ τῶν τᾶρων, ὑπερπηδῶν ὅλα τὰ προσκόμματα, καὶ ἐκφέρειον κραυγὰς χαρᾶς ἢ λύπης ἀγρίας. Διαφραγνὴς τέλος, μετὰ ταχύτητα καὶ δύναμιν ὑπὲρ φύσιν, τὴν καταδιώξιν τοῦ φύλακος, ὅστις μετ' ὀλίγον τὸν εἶδεν ἐξαφανιζόμενον ὡς τίγριν μετὰ τῆς βορᾶς του. Τότε ὁ δυστυχὴς νεκροθάπτης σπεύδει νὰ ἐξαφανίσῃ τὰ ἔγγραφα τῆς ἱεροσυλίας του· θέτει πάλιν εἰς τὸν λάκκον τὸ κενὸν φέρετρον, ῥίπτει ἐπ' αὐτοῦ τὸ χῶμα, τὸ ὁποῖον τὸ ἐκάλυπτεν ἤδη, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ δωμάτιόν του τρέμων

διὰ τὸ ἐγκληματὸν του καὶ μετ' ἀγωνίας περιμένων τὴν ἡμέραν.

Πέντε ἔτη ὀλόκληρα παρήλθον ἀπὸ τῆς ἀπαιτίας ἐκείνης νυκτὸς μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν συνέβη τὸ ἀκόλουθον περιστατικόν.

Ἦτο ἡ ἐπέτειος ἡμέρα τοῦ θανάτου τῆς Κλημεντίας, καὶ ὁ κ. Σερβένος, ὁ σύζυγός της, ἦτο γουυπετῆς πρὸ τοῦ τάφου τῆς γυναίκος του. Εἰς τινα ἀπόστασιν μακρὰν αὐτοῦ, ὁ φύλαξ τοῦ κοιμητηρίου τὸν παρετήρει μετὰ βεβαιότητος τύψεως συνειδότης ὡς ἐὰν ἐμέμφετο ἑαυτὸν, διότι ἔφρινε τὴν ἐνάρετον ἐκείνην θλίψιν νὰ κλαίῃ ἐπὶ φερέτρου κενοῦ. Ἀμφοτέρωι ἦσαν παραδεδομένοι εἰς τὰς σκέψεις των, ὅταν ἐλαφρὸς τις κρότος τοὺς ἔκαμε νὰ ὑψώσωσι τὴν κεφαλὴν, καὶ γυνὴ τις ἐνεφανίσθη ἀμέσως εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των. Ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτο ἡ Κλημεντία, ἡ κυρία Σερβένος, ἡ τοσοῦτον θρηνοῦμενη σύζυγος, τὸ ἐνταφιασθὲν πτώμα! Ὁ κ. Σερβένος ἐγείρεται βάλλων κραυγὴν ἐδυστυχῆς φύλαξ πίπτει ἄψυχος χαμαί. Ἄλλ' ἡ ἀγνωστος εἶδεν ἐπίσης τὸν αἰφνιδίως ἐγερθέντα ἐνώπιόν της ἄνθρωπον, καὶ βαλοῦσα καὶ αὐτὴ κραυγὴν τρόμου ἔφυγεν ὡς παράφρων. Ὁ κ. Σερβένος τὴν κατεδίωξε χωρὶς νὰ δυνήθῃ νὰ τὴν φθάσῃ, καὶ εἰς τὴν θύραν τοῦ κοιμητηρίου τὴν εἶδε ῥιφθεῖσαν ἐντὸς πλουσίας ἀμάξης, ἧτις ἀνῆρπασεν αὐτὴν δι' ὄλης τῆς ταχύτητος δύο μεγαλοπρεπῶν ἵππων.

Μίαν ὥραν μετὰ τὴν συνάντησιν ταύτην, ὁ κ. Σερβένος ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἀθλήτου νεκροθάπτου, ὅστις ἐξέπνευσεν ἐν μέσῳ φρικῶδων σπασμῶν χωρὶς νὰ δυνήθῃ νὰ ἀποκριθῆ εἰς οὐδεμίαν τῶν ἀπευθυνθεισῶν αὐτῷ ἐρωτήσεων. Καὶ ἐντὸς τῆς ἡμέρας, ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ἐγνωστοποίησεν εἰς τὸν κ. Σερβένος ὅτι κατὰ τὰς περιγραφὰς τὰς ὁποίας εἶχε δώσει εἰς τοὺς πράκτοράς του, βεβαίωθη ὅτι ἡ ἀμάξα τὴν ὁποίαν εἶχεν ἴδει ἐκεῖνος κατὰ τὰ ὑποδειχθέντα οἰκίσματα ἦτο τοῦ κ. Γαράν. Τὴν ἐπιούσαν, ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ κ. Σερβένος, ἐνηργήθη ἐπιθεώρησις εἰς τὸν λάκκον ὁποῦ εἶχε ταφῆ ἡ Κλημεντία, εὗρέθη δὲ τὸ φέρετρον κενὸν καὶ συντετριμμένον. Κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα, ἡ κυρία Ἰουλίττα Γαράν, νέα καὶ ὠραία γυνὴ, τὴν ὁποίαν ὁ Γεώργιος εἶχε φρεῖς ἐκ τῶν Ἰνδιῶν, ἐπέστρεφεν εἰς τὸν οἶκόν της ἐν ἀπεριγράπτῳ ἀταξίᾳ. Ἀνέβη ὠρὰ καὶ τρέμουσα εἰς τὸν θάλαμον τοῦ συζύγου της, καὶ ἔμεινε πολλὴν ὥραν μετ' αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου μᾶλλον ἥσυχος, καὶ οὐδὲν μετεβλήθη ἐν τῷ οἰκίανῳ βίῳ τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας Γαράν. Πλείοτεροι τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς συναν-

τήσεως εκείνης, και κατά τὰς ὁποίας ὁ κ. Σερβένος περιεκύκλωσεν αὐτοὺς διὰ κατασκόπων. Ἐβλάθην ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν τὴν ἀριζὴν τοῦ Γεωργίου εἰς Παρισίους και τὴν χρονολογίαν τῆς ἀναχωρήσεώς του. Ἀνεῦρε τοὺς ταχυδρόμους, οἵτινες τὸν εἶχον φέρει εἰς Βρέστην, συνοδευόμενον ὑπὸ πεπλοφόρου κυρίας. Ἐβλάθην ὅτι ἐπέθη μετ' αὐτῆς εἰς πλοῖον τοῦ ὁποίου ἐπανεῦρε τὸ ἡμερολόγιον και κάτοχος τῶν τρομερῶν τούτων ἀποδείξεων, ἐκίνησε δίκην κατὰ τοῦ κ. Γαράν, ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ διαλυθῇ ὁ παράνομος γάμος αὐτοῦ και τῆς λεγομένης σύζυγος του. Τὸ κενοφανές τῆς δίκης ταύτης διήγειρε τὴν γενικὴν προσοχὴν. Σάτυροι ἀντηλλάγησαν μεταξύ τῶν ἰατρῶν διὰ νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ληθαργία δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς θάνατος. Ὅσοι ὑπεστήριξαν τὸ θέμα τοῦτο, ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ἀμαθεῖς και εὐήθεις παρὰ τῶν συναδέλφων των. Ἰσπελόγησαν τὰς ὥρας κατὰ τὰς ὁποίας ἡ κυρία Σερβένος ὄφειλε νὰ ζῆσιν εἰς ταιούτην κατάστασιν, και εὔρον ὅτι κανεὶς συγγραφεὺς δὲν ἀνέφερε παράδειγμα τοσοῦτον παρατεταμένης ληθαργίας. Καὶ αὐτὸς ὁ κ. Γαράν ἐφαίνετο λυπούμενος τὸν κ. Σερβένος, και ὅταν ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁμοιότης τῆς γυναικὸς του μετὰ τῆς δεσποινίδος Δελαφαίλ εἶχε φοβίσει και αὐτὸν τὸν ἴδιον, τοιαύτη πειθὴ ὑπῆρχεν εἰς τοὺς λόγους του ὥστε οἱ ἀκούοντες δὲν ἀμφέβαλλον ὅτι ὁ κ. Σερβένος ἔγχεσε τὰ λογικά του, ἢ ὅτι ὕλη ἐκείνη ἢ κατηγορία ἦτο ἀπλοῦν παίγιον.

Ἡ ὑπόθεσις ἐν τούτοις ἐφθασεν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, και ἡ κυρία Γαράν ἠναγκάσθη νὰ ἐμφανισθῇ και νὰ ἀποκριθῇ εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῶν δικαστῶν. Ἐλθοῦσα εἰς ἀντιπαράστασιν μετὰ τοῦ κ. Σερβένος, ἐφάνη ἐκπληκτομένη δι' ὅσα τῇ ἔλεγεν. Ὁ κ. Δελαφαίλ ἦλθε ἐκ τῆς Θεολώσης και ἤρχισε νὰ κλαίῃ βλέπων τὴν παρὰδοξὸν ἐκείνην ὁμοιότητα δὲν ἤξευρε πῶς νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκείνην ἧτις ἐφαίνετο τὸσον ὁμοία πρὸς τὴν θυγατέρα του, και ἤτις ἐν τούτοις τὸ ἤνεϊτο τὸσον ψυχρῶς. Οἱ δικασταὶ ἐκπληκτοὶ ἐβλεπον ἀλλήλους ἀναποφάσιστοι και τεταραγμένοι. Ἡ κυρία Γαράν διηγῆθη ὅλον τὸν βίον της. . . Ἦτο ὄρφανὴ και εἶχε πάντοτε κατοικήσει εἰς τὰς Ἰνδίας. Ἐπίσημοι πράξεις κατετέθησαν ὅτι δεσποινίς τις Μερβάλ, γεννηθεῖσα εἰς Πονδισερύ, ὑπανδρεύθη ἐκεῖ τὸν συνταγματάρχην Γαράν.

Ἡ ἡμέρα τῆς ἐπίσημου ἀρραβώσεως ἐφθασεν. Ὅλοι αἱ ἀγορεύσεις εἶχον περαιοθῆ, και τὰ μέλη τὰ ἀπαρτίζοντα τὸ δικαστήριον ἐφαίνοντο διατεθειμένα νὰ ἀπαλλάξωσιν τὸν κ. Γαράν ἀπὸ τὴν

ἀλλόκοτον καταδίωξιν τὴν διευθυνθεῖσαν κατ' αὐτοῦ και τῆς γυναικὸς του, ὅταν ὁ κ. Σερβένος εἰσῆλθε κρατῶν παιδίον ἐκ τῆς χειρὸς. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ κυρία Γαράν ἐκάθητο πλησίον τοῦ δικηγόρου της κυρίου Μοζά και, ἐπειδὴ ἡ συρροὴ ἦτο ἀπειρος, εἶχε στηρίξει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρὸς διὰ νὰ κρύψῃ τὸ πρόσωπόν της ἀπὸ τὰ ἀπληστα βλέμματα τοῦ πλήθους· τούτου ἕνεκα δὲν εἶδεν εἰσερχόμενον τὸν κ. Σερβένος· ἀλλ' αἶφνης ἠσθάνθη μικρὰν γαῖαν ἀποσύρουσαν τὴν χεῖρά της, και ἤκουσε παιδικὴν φωνὴν λέγουσαν λυπηρῶς:

— Μαμά, φίλησέ με!

Ἀνέσωσ ἡ κυρία Γαράν ἀνεγειρε τὴν κεφαλὴν, βλέπει τὸ παιδίον ἐκεῖνος ἐμπροσθέν της, τὸ λαμβάνει εἰς τὰς ἀγκάλας της και τὸ καλύπτει με δάκρυα συγχρόνως και με φιλήματα. Ἡ σύζυγος και ἡ κόρη εἶχον ἀντιστῆ ἢ μήτηρ ἐπροδόθη.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ δίκη δὲν ἐπεραιώθη, ἀλλ' ἔλαβεν ὅλως ἄλλην τροπὴν. Ὁ δικηγόρος τοῦ κ. Γαράν ἐζήτησε τότε και αὐτὸς τὴν λύσιν ὑμεναίου τὸν ὁποῖον ὁ θάνατος εἶχε διαρρήξει. «Μὴ ζητήσετε, εἶπεν ἐν τῇ λαμπρᾷ ἀγορεύσει του, μὴ ζητήσετε ἀπὸ τὸν τάφον ὅ,τι ἐδώκατε εἰς αὐτόν, ἀφήσατε τὴν ζῶσαν ταύτην γυναῖκα εἰς ἐκείνον ὅστις τὴν ἔκαμε νὰ ζῆ ἢ ὑπαρξῆς αὐτῆς τῷ ἀνήκει, και σῆς μόνον ἐπὶ πτώματος ἔχετε δικαίωμα». Ἀλλὰ τὰ πάντα ἀπέβησαν ἀνωφελῆ. Ἡ Κλημεντία ἐζήτησε νὰ ἀποχωρήσῃ εἰς μοναστήριον· δὲν συγκατετέθησαν εἰς τοῦτο, και ἐπίσημος ἀπόφασις τὴν κατεδίκασε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πρώτου συζύγου της.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἦλθε τῶν ὄντι· ἐφόρει λευκά και ἦτο ὠγρὰ ἐξ ἀπελπισίας και ἀποφασιστικότητος. Εἰσελθοῦσα δὲ εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου τὴν περιέμενον ὁ κ. Σερβένος μετ' ὅλης τῆς οἰκογενείας του, ἔπεσε ξηρὰ και κατάψυχρος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐσπευσαν πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ ἀκούσωσι τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις:

— Σὺς ἐπιστρέφω ἐκείνο τὸ ὅποιον ἀπωλέσατε!.

Και ἐξέπνευσε.

Εἶχε πῖσι δολιχότιμον πρὶν ἐξέλθει τῆς οἰκίας της.

Ὁ κ. Γαράν τυχὼν τῆς μητρικῆς περιθάψεως ἐξέπνευσε τὴν ἐπαύριον.

Α. Γ. ΣΚΑΛΙΔΗΣ

ΒΡΥΧΘΜΟΣ

ΚΑΡΑΙΑΣ ΑΙΜΑΣΣΟΥΣΗΣ

Τὸ 1868, ὅταν ἡ μεγαλομάρτυς Κρήτη ἠναγκάσθη ἐπὶ τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης νὰ κλίῃ και πάλιν τὸν ἀρχεῖνα ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ βαρβάρου, ὁ φίλος ἐθνικὸς ποιητῆς Ἀχιλλεὺς Παρόσχος, ἐκλάωσε τὸ πάθημα τῆς ἀδελφῆς ῥήσου. Τὸ ποίημα ὅμως ἐκεῖνο δὲν ἐδημοσιεύθη, ὡς νὰ ἐπερίμενε τὴν συνέχειάν του, διὰ νὰ ἐξέλθῃ εἰς φῶς

Ὁ ἄφρονος και ἄψυχος ἐκεῖνοῦ χάρτης, ἂν ἠδύνατο νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ, δὲν θὰ παρήρχοτο τὰ δέκα ἐκεῖνα ἔτη ἄγονα εἰς πᾶν τὸ χρῆσιμον τῇ πατρίδι και γόνιμα μόνον εἰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς και τὴν ἐμφάσειαν δύο νέων πρωθυπουργῶν. Δέκα μακρὰ ἔτη! πόσα κατ' αὐτὰ ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ ἡ Ἑλλάς, ἂν εἶχε ἕνα μόνον Κωλέττην; πόσα, ἂν ἡ Ἑλλάς ἐσκέπτετο και ἐνήργει ὡς ἔθνος και ἐδιδάσκετο νὰ πιστεύῃ εἰς ἑαυτὴν και μόνην και οὐχὶ ἐπὶ νιὸς ἀνθρώπων, οἳς οὐκ ἔστι σωτηρία!

Δέκα ὅλα ἔτη ὁ χάρτης ἐκεῖνος

ἔμενε κεκρυμμένος· διατί; τὸ εἶπομεν· περιείχε μόνην τὴν πρώτην πράξιν τοῦ δράματος και τὸ δράμα ἐμελλε νὰ ἔχῃ συνέχειαν

Μετὰ δεκαετίαν, τὸ 1878, με μείδιαν Ἰούδα ἐπὶ τῶν χειλέων ὁ Βηκοσγηλδ, ἀπατῶν και Ἀγγίλιαν, και Ἑλλάδα, και σύμπαντα τὸν πολιτισμὸν κόσμον, μετέβη εἰς Βερολίνον εισηγητῆς και ἀπαιτητῆς τῆς καταδικῆς τῆς Κρήτης και ἄλλου τοῦ ἐλληνισμοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον με σαταρικὴν εἰρωνείαν λέγει νὰ περιμένῃ, διότι ἔχει μέλλον . . . Τὸ ποίημα τοῦ 1868 ἐκάλεσε τὸν ποιητὴν του νὰ τὸ συμπληρώσῃ. Κλαίει και πάλιν, ἀλλ' εἶναι αἷμα τὰ δάκρυα και βρυχᾶται ὡς ὁ ὑπερήφανος τῆς Νομηθίας λέων, τὸν ὁποῖον θέλουσιν ἀρπαγεῖς νὰ στερήσωσι τὴν βασιλείαν τοῦ δάσου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἢ μήτηρ του τὸν ἐγέννησε και τὸν ἐγαλούχησε . . .

*Ὡ! ἂν τὸν βρυχηθῶν τοῦ φίλου ποιητοῦ ἄφινεν ὅλος ὁ ἐλληνισμὸς ἀπὸ Αἴμου μέχρι τοῦ Αἰνυκοῦ Πόντου ὁ Βηκοσγηλδ δὲν θιὰ ἐκοιμᾶτο ἠσυχος ἐπὶ τῶν ἐκ Βερολίτου δαφνῶν.

ΤΟ

1868 ΚΑΙ 1878

ΑΦΙΕΡΟΥΝΤΑΙ ΤΩ: ΕΥΤΕΝΕΙ ΔΟΡΩ: ΒΗΣΚΟΝΦΗΛΑ

Α'

1868

Χλωμός Κριάρη, άφωνος κι' όλόμαυρα ντυμένος,
 'Από τής Κρήτης έρχεσαι τή γή συνεφιασμένος·
 'Όσάν σημαία γύρισες με μέτωπο σκυμένο,
 Ποῦ τὸ σταυρὸ τῆς έχασε σὲ δρόμο 'ματωμένο.
 Πρώτος ἐπήγες κ' έρχεσαι ὁ ὕστερος... κομμάτια
 Τὴν ἀλυσίδα ἔσπασες ποῦ σοῦδεναν τὰ χέρια,
 Καὶ ἤλθες, ἀφοῦ κλείσθησαν τῆς μάναςσου τὰ μάτια,
 Μέσ' ἀπ' 'Αράπικα σπαθιά καὶ Τούρκικα μαχαίρια·
 'Αχ, καλῶς ἤλθες· δόσε μας τ' ἀνδρειωμένο χέρι,
 Καὶ πέσε μέσ' τὸν κόλπο μας τὴν πίκρα σου νὰ
 [θάψης·

'Αψε τὸ δάκρυ σου νὰ βγῆ Λακιώτικο ξεφτέρι,
 Δέν εἶν' ἔντροπή γιὰ τὴν γλυκειὰ Πατρίδα σου
 [νὰ κλάψης·
 Μ' αὐτὰ τὰ δάκρυα τῆς σκλαβιάς ἢ ἀλυσσίδες
 [σπᾶνε,
 Στῆς Γῆς τὰ σπλάχνα μπένουνε καὶ Γίγαντες γεν-
 [νᾶνε.

Β'

Τὸ ξέρω· τὴν ἐχάσαμε τὴν Κρήτη μας καὶ πάλι·
 Τὸ ξέρω· πάλι 'βρέθηκες στὴν ἔσχατη στιγμή τῆς·
 Τὰ λαβωμένα στήθια σου τῆς εἶχες προσκεφάλι,
 Κ' ἐδέχθηκες τὴν ὕστερη ματιὰ καὶ τὴν εὐχή τῆς...
 'Αχ· φῶς ἐκείνη ἢ ματιὰ στὸ μνημῆμά σου θὰ γείνη·
 Σὰν ἥλιος θὰ φωτοβολῆ στοῦ τάφου σου τὸ χῶμα·
 Θὰ σοῦ ζεσταίνη ἢ εὐχή ἢ ἔσχατη ἐκείνη,
 'Όσάν μανούλας ἀγκαλιὰ καὶ κόκαλα καὶ σῶμα!

Γ'

Ξέρω τί λές· στὸν τάφο σου δὲν θέλεις φῶς κανένα·
 —Ποτέ του δὲν ἐδούλεψε τὸ χέρι σου γιὰ σένα—
 Τὴν Κρήτη θέλεις μοναχὰ ἐλεύθερη, μεγάλη,
 Καὶ τάφο σ' ἀσημένιο τῆς κανένα περιγιάλι.
 Φιλοδοξία ἄλληγε δὲν ἔχει τὸ σπαθί σου,
 Παρὰ σὲ Κρήτη ἐλεύθερη νὰ γύρη τὸ κορμί σου.
 'Ε, δὲν θὰ γύρη! Εἴμαστε γενειά καταραμένη·
 Καταραμένοι εἴμασσε καὶ ἔχομε ἐχθρό μας,
 Κάθε φυλὴ, κάθε καιρὸ, τὴ Γῆ τὴν Οἰκουμένη,
 Τὸν Οὐρανὸ, τὴ Θάλασσα, τὸν ἴδιο ἑαυτό μας!
 Καταραμένη ἢ στιγμή ἐκεῖν' ἢ δοξατμένη
 'Όποῦ ἀκούσθη τῶνομα «'Ελλάς»· καταραμένη

'Η δόξα τῆς ἢ ἀκαρπῆ ποῦ χάρου θάφτου λάκκοι,
 Τὸ γάλα τῆς τ' ἀθάνατο, τ' ἀθάνατο φαρμάκι·
 Κατάρρα στ' ἀχρογιάλια τῆς, στὸ φῶς, στὸν οὐρα-
 [νό τῆς,

Κι' ἀπ' ὅλα περισσότερο κατάρρα στὸ θεὸ τῆς!
 Μιὰ μέρα δὲ χαρήκαμε ὀλάκερη· μιὰ ὥρα,
 Δὲν χαμογέλασεν αὐτὴ ἢ πικραμένη χώρα,
 Κι' ὄσαις φοραῖς σοῦ οὐρανοῦ βρεθήκαμε τὰ ὕψη,
 Εἴχαμε σκάλα τὸ σταυρὸ καὶ φτέρυγα τὴ Θλίψη·

1878.

'Αχ, νάμαστε κ' ἐμεῖς φυλὴ ἀπὸ ἐκείναις, ὅπου
 Σὲ σκαλοπάτι στέκουνε ἀρκούδας καὶ ἀνθρώπου-
 Τὴ σῆψι μάνα νάχαμε καὶ τὴ νυχτιὰ πατέρα·
 Νὰ μὴ μας γέννας τὸ φῶς κ' ἢ ὁμορφὴ ἡμέρα,
 Νὰ ἤμαστε, νὰ ἤμαστε δίχως ἀνθρώπου χάρι·
 'Αθίγγανοι!—χειρότερα, χειρότερα—Βουλγάροι,
 Βουλγάροι ποῦ με τὸ σταυρὸ τοῦς σποῦν τὴν ἀλυσ-
 [σίδα,

'Ηλιο θὰ εἴχαμε κ' ἐμεῖς κ' ἐλεύθερη Πατρίδα...
 Τότε μονάχα, σκοτεινὴ φωλιὰ τοῦ Καρχαρία,
 Χανούμισα καὶ Μιλεδῦ, τσαμί καὶ ἐκκλησία,
 Τότε θεὰ μᾶς ἀνοίγες τὴν ἄφωνη καρδιά σου·
 Εἶπα καρδιά· λησμονήσα... μερίδα στὰ χαρτιά σου!
 'Όπίσω τὰ ἐπίβουλα, Θεέ μου, πάρε δῶρα·
 'Ασχῆμισε, σκοτείνιασε τὴ φωτεινὴ μας χώρα·
 Τὸ μέτωπό μας στένεψε καὶ σβύσε τὴ ματιὰ μας·
 Πάγωσε λίγο τὴ ψυχὴ καὶ τὴ πλατειὰ καρδιά μας,
 'Ισως μ' αὐτὴ τὴν ἀσχημιὰ καὶ τὴ σβυσμένη ὄψι
 Μᾶς ἀγαπήσουν, κ' ἢ Φραγιὰ τὴν ἀλυσί μας
 [κόψη ...

'Α, ναί, Κριάρη· δύστυχο τῆς Κρήτης μας ξεφτέρι,
 Μᾶς ἔχει πλάσει ὁ Θεὸς με τὸ δεξί του χέρι·
 Στ' ἀριστερὸ ἔχει εὐχαις, κατάραις στὸ δεξί του!
 Γι' αὐτὸ ἐπάνω στὸ σταυρὸ ἐγάθη τὸ παιδί του...
 Σίδερα πρέπουνε σ' ἐμᾶς· δὲν ἔχομε τὴν χάρι
 Καὶ τὴν ἀτίμητη τιμὴ νὰ ἤμασσε Βουλγάροι...
 Αὐτὸ τὸ βάρβαρο ἐγώ, αὐτὸ τὸ κρῦο φέμμα,
 Ποῦ ἔχει σκύλινη καρδιά κι' ἀγγελικὸ τὸ βλέμμα·
 Αὐτὸ ποῦ λέν πολιτισμὸ καὶ φῶς κ' ἐλευθερία,
 χωρὶς νὰ κοκκινίζουνε, χωρὶς ντροπὴ κάμμια,
 Αὐτὸ δὲν ἔχει ἐντροπὴ ἀπάνω του, δὲν ἔχει,
 Πηγαίνει πίσω κι' ὄχι ἔμπρὸς καὶ τὸ σκοτάδι τρέχει!

Δ'

Τ' άδικημένο σου σπαθί κομμάτιασε, Κριάρη,
Και με κατάραις ρίξε το στῆς θάλασσας τὰ βάθη·
Βγάλ' τὸ σταυρό του, στόλιστο με τὸ μισὸ φεγγάρι·
Θεὸς δὲν ἦτανε ποτὲ ἢ ἦτανε κ' ἐχάθη...

Σ' αὐτὰ τὰ χρόνια μόνον ζοῦν οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ
[λύκοι·

Στὰ δόντια εἶναι τὸ δίκαιο καὶ στ' ἄδικο ἡ νίκη!
Σώπασε, βλάσφημη ψυχῆ, καρδιά μου πικραμμένη,
Λάζαρος εἶναι ἡ Ἑλλάς καὶ ζῆ καὶ σὰν πεθαίνῃ·
Ποτὲ δὲν χάνεται, ποτὲ δὲν βγαίνει ἡ ψυχὴ της·
Τὰ σαβανά της ἔμαθε νὰ σχίζῃ τὸ σπαθί της!

Τὸ Γόρδιο ποῦ ἔδεσε σφιχτότερα ἡ Δύσι,
Κι' ὁποῦ τὸν καταμπερδεψε ἀντὶ νὰ τόνε λύσῃ,
Κομμάτια θὰ τὸν κάνωμε στὸ δυνατό μας χέρι·
Ἐκεῖνο ποῦ δὲν λύνεται τὸ κόβει τὸ μαχαῖρι...

Ἔ, ξέρει, ξέρει ἡ Ἑλλάς νὰ πέσῃ ἀρματωμένη,
Σ' ἀσπίδα ἀπάνω ἀθάνατη με δάφναις σκεπασμένη.

Δὲν θεὰ μείνῃ ἕνας μας· θεὰ χαθοῦμε ὅλοι,
Ἄπο μαχαῖρι καὶ σπαθί, ἀπο φωτιά καὶ βόλι·
Κάνενας στὸ κρεβάτι του τὰ μάτια δὲν θὰ κλείσῃ,
Τὴν εὐχαρίστησιν αὐτὴν ὁ Ἄγγλος νὰ κερδίσῃ...

Ἐλάτε νὰ πεθάνωμε, ἐλάτε νὰ χαθοῦμε,

Ὀλόρθοι καὶ γεμάτοι φῶς τὸ θάνατο νὰ βροῦμε·
Ναί· θ' ἀπεθάνῃ ἡ Ἑλλάς, μὰ σ' ἕνα τρόπον ὅπου

Νὰ φρίζουνε τὰ κόκκαλα καὶ πεθαμμέν' ἀνθρώπου...
Θὰ γείνῃ πέτρα, σκύλινη θὰ γείνῃ ἡ καρδιά μας·

Θὰ σφάζουμε ταῖς μάνας μας, τοὺς γέρους, τὰ
[παιδιά μας,

Θὰ σχίσωμε τὰ πλάνα μας τ' ἀθάνατα βιβλία,

Θὰ ρίξωμε στὴ θάλασσα βαθειὰ τὴν ἱστορία,

Τοῦ Σύλλα θεὰ βάλωμε φωτιά στὸν Παρθενῶνα,

Δὲν θεὰ μείνῃ ἐκκλησιὰ καὶ πέτρα καὶ κολῶνα,

Καὶ δίχως ἕνα στεναγμὸ καὶ δίχως ἕνα δάκρυ,

Ἄπο τὴ μία ἄκρῃ μας ἕως τὴν ἄλλη ἄκρῃ

Μιὰ στάχτη θεὰ γείνωμεν «κ' Εὐρώπῃ, θεὰ εἰ-
[ποῦμε,

«Στὴ εὐσπλαγχνία σου μ' αὐτὴ τὴ στάχτη ἀπαν-
[τοῦμε!»

Κι' ὅταν βρωτήσῃ τοὺς καιροὺς ὁ κόσμος· καμμιὰ
[μέρα,

Ποῦν ἡ Νεράϊδα τοῦ γιᾶλοῦ, τοῦ Μαρτ' ἡ θυγατέρα;

Τῆς Ἱστορίας ἡ θεὰ, αὐτὴ θὰ ἀπαντήσῃ,

Καὶ ξέρει τὴν κατάραις τῆς σὲ ποιοὺς θὰ τὴν ἀφήσῃ.

Ε'

Ἄπᾶν, Κριάρη· τ' ἄρματα στὰ χερίά της ἡ Κρήτη

Ἀκόμη, ἀκόμη τὰ βασιτᾶ· φωτιά, Χατζῆ Μιχάλη,

Πῶχεις τὴν ὄψιν τοῦ σπαθιοῦ, κορμί τὸ Ψιλορίτη!

Ἐμπρὸς, Κροκίδα, δεῦτερη πληγὴ νὰ πάρῃς πάλι.

Θυμήσου, Γέρο-Κόρακα, θυμήσου τὰ παλιὰ σου,
Καὶ σὰν τὴν πρώτη σου ἀγῆ ἄς γίνῃ κ' ἡ νυχ-
Ε' [τιά σου!

Νεκρὴ ἡ Κρήτη τὸ σπαθί, νεκρὴ θὰ παραιτήσῃ·
Σταλαγματιὰ, σταλαγματιὰ τὸ αἷμά της θὰ χύσῃ·

Στεριαίς, πελάγη καὶ βουνὰ με κείνο θεὰ ράνη,

Καὶ στὸ Συνέδριο θὰ εἰπῆ «Νὰ κόκκινο μελάνι!»

Με τοῦτο, τοῦτο, Βηκονσφήλδ, θὰ γράψῃς δρᾶμα, ὅπου

Ἄκόμη δὲν τὸ ἔγραψε χέρι κἀνέν' ἀνθρώπου·

Στὴ χώρα σου τὴ σκοτεινὴ καὶ τὴν ἀραχιασμένη;

Τέτοια ζητοῦνε ποίησι, κατάραι φορτωμένη·

Ζητοῦν ἐκεῖ ὀλάκαιρο Λαὸ νεκρὸ νὰ ἰδοῦνε·

Με πριόνι, ὄχι με σπαθί, παιδιὰ νὰ τυραννοῦνε·

Ζητοῦν λουλούδια αἱματηρὰ· σὴ χώραμας· ἀνθίζουν·

Αὐτὰ ἕνα χαμόγελο εἰς τὴν Φραγκιὰ ἀξίζουν...
Εἶναι ὠραῖο θέαμα κ' εὐχαριστεῖ τὸ μάτι,

Τούρκων τὴν ἄγια Τράπεζα νὰ βλέπουνε κρεββάτι·
Εὐχαριστεῖ μπρὸς τὰ παιδιὰ μητέρας ν' ἀτιμάζουν·

Αὐτὰ κομμάτι συγκινοῦν, αὐτὰ διασκεδάζουν...
Ἐστὰ σιδερένια νεῦρά της ὁ Σακαιοπῆρ δὲν φθάνει·

Τέτοια μωρολογήματα ὅτῃ Δύσι δὲν περνᾶνε·
Θέλουνε αἷμα τ' σὴ Σκηνή, τὸ δρᾶμα Γ 1 α τ α γ ἄ ν ι,

Καὶ ἥρωα Κιρκάσιο... αὐτὰ χειροκροτᾶνε...
Αὐτὰ εἶναι πρωτότυπα, αὐτὰ εὐχαριστοῦνε·

Με τοῦτα, Μοῦσα, δρόσιζε πολιτισμένα χεῖλη, [νοῦνε!
Κ' ἐκείνους ποῦ τὴν εὐσπλαγχνὴ θρησκεία προσκυ-
Ἐστὴν πέτρα γράφουν με χαρτί, δὲν γράφουν με
[κοντίλι....

Ἐμπρὸς, Κιρκάσιοι· ἔμπρὸς, Βασιθευζοῦχοι, πάλι·
Δ ὀ σ τ ε τ ρ α π έ ζ ι ὅτῃν Φραγκιὰ· τ' ἄρνιὰ θεὰ

[τὰ βάλῃ,

Ἡ Κρήτη καὶ ἡ Ἡπειρος καὶ ἡ Μακεδονία,
Καὶ θὰ σὰς δώσῃ κόκκινο κρασί ἡ Θεσσαλία!

Με τέτοιο μοναχὰ κρασί εὐχαριστοῦν τὴ Δύσι·
Με αἷμα κάνει πρόποσι ἀνθρώπου σὰν μεθύσῃ...

Ἄ, ὄχι, Γαμβέττα· Ἐκκλησιὰ ἀπὸ Θεὸ γεμάτη·
Θάλασσ' ἀτέλειωτη, βουνὸ με δίχως μονοπάτι!

Ἄ, ὄχι, βοριά Ἐλευθερίας, ψυχὴ μ' ἀπρὸ καὶ κύμα.

Ποτὲ δὲν μπαίνει ἡ Ἑλλάς σ' ἀχαριστίας κρίμα!

Τὸ ἔκοφτα τὸ χέρι μου, ναί, τόκοφτα τὸ χέρι,

Ἄνισως γιὰ τὴ Μάνα Σου, τὴν Ἱερὴ Γαλλία,

Μιὰ λέξι ἔγραφα πικρὴ... Ἐνας Θεὸς τὸ ξέρει,

Πῶς τὸνομά της ἔχομε τραγοῦδι κ' ἀρμονία...
Τοῦ Βαδιγκτῶνος, τοῦ Οὐγγῶ ἡ ζηλεμένη Μάνα,

Εἶναι βωμὸς κάθε λαοῦ κ' Ἐλευθερίας καμπάνα.

Ἄ, ὅταν κτυπᾶ βγαίνει τὸ φῶς, βροντᾶ ἀστροπελέκι,
Καὶ στοὺς λαοὺς ἀντίδωρο μοιράζει καὶ τουφέκι!

Τὰ ντροπιασμένα χέρια τους, οἱ τύραννοι ἄς δίνουν,
Ἄς βοηθοῦνται κ' αἷματα καὶ δάκρυα ἄς πίνουν·

Δὲν βλάφτει· μένουν καὶ σ' ἐμᾶς ὀλίγ' ἀκόμα χέρια.

Ἄ, ὅπου κρατοῦν με δύναμι Ἐλευθερίας μαχαῖρια.

Τὰ τιμημένα χέρι' αὐτὰ, Ἑλλάς, χαίρετέ τα·
Σφίγγει ὁ γυῖος τοῦ Βίκτωρος τὸ χέρι τοῦ Γαμβέτα,

Τὴν βλοῦζα του τὴν κόκκινη ὁ Γαριβάλδης βάζει·
Ἄ, πάλι θάγωμε φωτιά καὶ πάλι συννεφιάζει...

Ἄ, μπρὸς ἡ Γαλλία, στὸ πλευρὸ ἡ Ἰταλία στέκει·
Ἄπάνω ὅλοι... καὶ μπροστὰ τοῦ Μάρτι τὸ τουφέκι!

ΘΕΑΤΡΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΟΣ

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

(Fontaine).

Είχε και ὁ μεσαιών τὰ θεάτρα και τὰς δραματικὰς παραστάσεις του, ὡς και ἡμεῖς· ἀλλὰ τὰ παριστάνομενα ἔργα, και οἱ ἥθοποιοί, και ὁ τόπος τῆς σκηνῆς ἦσαν ὅλως διάφορα.

Συνήθως ἐλαμβάνετο ὡς ἀντικείμενον τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ και ἡ Γέννησις· ἐνίοτε, ἀλλὰ σπανιώτερον, ἡ ἱστορία ἐνὸς μάρτυρος. Τοῦτο ἐκαλεῖτο *μυστήριον*. Δὲν ἐτελεῖτο ἐν Παρισίοις ἑορτὴ ἀξία λόγου ἄνευ μυστηρίου. Ὁ λαὸς προσέτρεχεν ἄθροος και ἠκελούθει τὰς περιπετείας τοῦ δράματος μετὰ περιπαθοῦς ἐνδιαφέροντος.

Οἱ ἥθοποιοὶ οἱ παριστάνοντες τὰ μυστήρια ἀπετέλουν ἰδίαν ἐδελφότητα. Οἱ ἀδελφοὶ τῶν παθῶν ὑπῆρξαν πάντοτε διάσημοι. Ἐρρεαν τὸ ὄνομα αὐτῶν, καθόσον παρίστανον ἀποκλειστικῶς μόνον τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ. Μετέβαινον ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, παρέχοντες πανταχοῦ τὸ αὐτὸ θέαμα, και ἐπανελάμβανον ἐνίοτε αὐτὸ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει μετὰ ὀλιγοήμερον διακοπῆν. Συνέβαινε οὕτω ἕκαστος ἥθοποιὸς νὰ διέρχεται τὸν βίον του παίζων πάντοτε τὸ αὐτὸ πρόσωπον και κατέληγεν ἐνσαρκούμενος ὁπωσδήποτε τὸ μέρος του· τὸ κοινὸν δὲν ἐβαρύνετο τὸ παράπαν, καθόσον εἶχον τότε ὀλιγωτέρας ιδέας, ὀλιγωτέρας διασκεδάσεις και περισσοτέραν ἀφέλειαν. Ἄλλως τε ἡ παράστασις ἐνὸς μυστηρίου ἦτο συμβεβηκός, εἶδος τι ἑορτῆς ἐθνικῆς.

Ἀπὸ τῆς προτεραιᾶς οἱ ἥθοποιοί, ἐνδεδυμένοι τὰς θεατρικὰς των στολάς, περιήρχοντο τὰς πόλεις τῆς πόλεως, ἀγγέλλοντες *δίκη* προγραμματῶν τὸ θέαμα. Ἡ σκηνὴ ἐστήνετο ἐν ὑπαίθρῳ, εἰς τὴν μεγαλειτέραν πλατεῖαν τῆς πόλεως. Τὴν ὄρισμένην ὥραν κύματα λαοῦ εἰσώρων ἀπὸ τῶν γειτονικῶν ὁδῶν· τὰ παράθυρα και οἱ ἐξῶσται ἦσαν κατάφορτοι ἀπὸ θεατᾶς· ἀπὸ ἀποστάσεως πολλῶν λευγῶν ἐκ τῶν περὶ ἤρχοντο πολλοί. Οὐδὲ ὅλως ἐδυσκολεύοντο αἱ δημοτικαὶ και ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ νὰ καταστήσωσι πομπᾶς τὸς στολισμοὺς και τὰ ἐνδύματα· ἐτελεῖτο εἶδος διαγωνισμοῦ μετὰ τῶν πόλεων, τίς θὰ ἔχη τὸν καλλίτερον θίασον και θ' ἀναπτύξῃ μεγαλειτέραν πολυτέλειαν.

Οἱ πλείστοι τῶν ἥθοποιῶν ἐλάμβανον τὸ μέρος των ὑπὸ σπουδαίαν και σοβαρὰν ἐποψίαν, τόσον ἦτο ζωηρὰ ἡ πίστις τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· ἐγγέλων, ἐκλειον πραγματικῶς και δι' ἴδιον λαγαρικισμόν· οἱ δὲ θεαταὶ δὲν συνεκινούοντο και αὐτοὶ ὀλιγώ-

τερον. Ὅταν ὁ Ἰούδας ἐπρόδιδε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, πάντες οἱ παριστάμενοι ἐν χορῷ τὴν ἐκάλυπτον ὕβρυν και λοιδοριῶν· ὅταν οἱ δῆμοι ἤγειρον τὸν σταυρόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἄθροως ὀλοζώσαντο ἦτο στερεῶς προσδεθεινός διὰ σχοινίων, ψιθυρισμὸς ἀποστροφῆς και λύπης διέτρεχεν ὀλόκληρον τὴν συνέλευσιν. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ γρηαιότεροι στρατιωτῆται ἐδάρουν. Πολλάκις ἡ παράστασις ἐνὸς μυστηρίου ἐπανέφερεν εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν εὐλογιώτερον μιᾶς διδαχῆς ψυχᾶς ὀλισησάσας. Ἦτον αὕτη ἡ ἠθικὴ τοῦ εὐαγγελίου ψπλαφτητῆ, προσπίπτουσα εἰς τὰς αἰσθησεις.

Παρατηρήθησαν παραστάσεις διαρκέσασαι ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας, χωρὶς τὸ ἀκροατήριον νὰ φανῇ κεκοπιτικῶς. Οἱ θεαταὶ ἐστρατοπέδευον περὶ τοῦ θεάτρου· ἔστηνον σκηνὰς και ἐκοιμῶντο ἐκεῖ. Ἰδρύνετο πόλις ἐν τοῦ προχείρου· διήρχοντο τὴν νύκτα ὄνειρευόμενοι τὴν ἀπίστιαν τοῦ Ἰούδα και τὴν δειλίαν τοῦ Ἡρώδου, και τὴν ἐπαύριον, ἅμα τῇ αὐγῇ, ἡ συνέλευσις προσεκτικῶς συνωθεῖτο περὶ τοὺς ἥθοποιούς, μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας και τοῦ αὐτοῦ ζήλου.

Μετὰ τὴν ἀνάληψιν, και ἐνῶ τὰ πάντα ἐφαίνοντο περαιωθέντα, ἀνεπήδα αἰφνης ἀπὸ τῶν ἐγκατόν τῆς γῆς ὁ διάβολος μετὰ τὰ κέρατά του και ἀπήγγεν ἐπὶ τῶν ὤμων του τὸν Ἰούδα, τὸν Ἡρώδην και τοὺς δημίους.

Ἐνίοτε, ἐκτὸς τοῦ σοβαροῦ, τοῦ πενήμιου, τοῦ μεγάλου δράματος, τὸ ὁποῖον ἐτήρει κατὰ προτίμησιν τὸ ὄνομα τοῦ μυστηρίου και οὐτινος ἡ ὑπόθεσις ἐλαμβάνετο πάντοτε ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης, οἱ ἀδελφοὶ παρίστανον και ἐτέραν τινὰ παράστασιν, σχεδὸν ὅπως σήμερον μετὰ τὸ δράμα παριστάνεται μιᾶ κωμῳδία, ἡ κωμειδύλλιον, ἢ ἄλλο τι μικρὸν ἔργον.

Τότε δὴ τότε συνέβαινον ἀστεῖσμοὶ ἀτελογήματα, παντομίαι, στίχοι, μωρολογήματα και ὀλάος, ὅπως ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν τραγικὴν παράστασιν τοῦ μυστηρίου διὰ κραυγῶν ἐπιδοκιμασίας και ὀργῆς, ἀνεμινύετο ὡσάντως εἰς τοὺς κώμους και τὰς ἀστεϊότητας και ἡ σκηνὴ ἦτον ἐνίοτε ἐπίσης διασκεδαστικὴ ἐν τῇ πλατεῖᾳ ὡς και ἐν τῷ θεάτρῳ.

Και εἰς τὰς ἡμέρας μας ἀκόμη ἐν Ἰταλίᾳ, εἰς τινὰς πόλεις, γίνονται λιτανεῖαι, καθ' ἃς ἐμφανίζεται ὁ Ἰησοῦς φέρων τὸν σταυρόν του και εἰς τὴν διάβασίν του ὁ λαὸς μετὰ μεγάλων κραυγῶν ἐπιζητεῖ τὴν εὐλογίαν του και καταναθεματίζει τοὺς ἐθνικούς του. Πρὸ τριάκοντα ἐτι ἐτῶν παριστάνοντο μυστήρια ἐν τῇ Βρετανίᾳ τῆς Γαλλίας. Ἐν ἰδίῳ καλούμενον *Ἀγία Γερεθιένη* και τελειῶνον

διὰ τῆς τιμωρίας τοῦ ἀπίστου Γκολοῦ, ἀπῆλκεν ἰδιαζούσης ὑπολήψεως, ἄνευ ἀνταγωνισμοῦ. Οἱ νέοι τοῦ χωρίου ἔφερον δύο ἵππους και προσέδεον εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἀνὰ μίαν κνήμην τοῦ τιμωρουμένου, μεθ' ἧ ἐξώθουν τοὺς ἵππους εἰς διευθύνσεις ἀντιθέτους. Ἄν και τὰ σχοινία ἦσαν ἀρκετὰ μακρὰ, ὁ ὑποκρινόμενος τὸν Γκολοῦ ἐκινδύνευε τὴν ζωὴν του εἰς τὸ ἀγρίον αὐτὸ παίγιδιον. Παρέστη πολλάκις ἡ ἀνάγκη τῆς παρεμβάσεως τῆς ἐξουσίας πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ τιμωρουμένου· διότι οἱ δῆμοι, παραφερόμενοι ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ μέρους των, ἦσαν ἱκανοὶ νὰ λάθωσι τὰ πράγματα ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψίαν και στείλωσι τὸν ἀπίστον Γκολοῦ νὰ παριστάνῃ μυστήρια εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

E. Σ/.

Η ΣΕΛΗΝΗ

Βεβαίως ἠκούσατε χιλιάκις ἐπαναλαμβομένην τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ σελήνη ἐστὶ κόσμος ἐσθεσμένος, ὅτι τὸ πᾶν ὑπνώττει ἐν αὐτῇ, και ὅτι ὁ δυστυχὴς ἡμῶν δορυφόρος, ὡς πτώμα, βαίνει ἐν τῇ ἀπειρῇ καθὼς ἡ σφαῖρα τοῦ καταδίκου, συρόμενος ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ γῆς. Ἐν τούτοις συνέβη τι τὸ ἀποκροῦν κάπως τὴν συκοφαντίαν κατὰ τῆς δυστυχῆς ταύτης σφαίρας, ἢν εὐλογοῦσι μὲν οἱ ἐρώντες, καταρῶνται δ' οἱ λησταί.

Οἱ ἀστρονόμοι ἀνήγγειλόν ποτε μεταβολὴν τινὰ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς σελήνης, ὅπερ ἐμφανίζει ὅτι κίνησις τις συνέβη ἐν αὐτῇ· ἡ δὲ κίνησις και ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς ἀστροῖς προϋποθέτει τὴν ζωὴν. Τῆς δὲ κινήσεως ἀντικρούσης εἰς τὰς ἡφαιστείους δυνάμεις συμπεραίνει τις ὅτι ὁ ὄγκος τῆς σελήνης δὲν ἐψυχράνθη ἐντελῶς, ὡς ἐνομίζετο, και ὅτι ἐν ταύτῃ ὑπάρχει τι τὸ παράγν· τὰς ἐκδησεις ταύτας. Ποία τίς ἐστὶν ἡ συμβᾶσα αὕτη μεταβολὴ; Γινώσκετε ὅτι ἡ τοπογραφία τῆς σελήνης, δηλαδὴ τοῦ μέρους ἐκείνου, ὅπερ σέρεται περὶ τὴν γῆν, ἐστὶ γνωστὸν τοῖς πᾶσιν, ὑπάρχουσι δὲ γὰρ αὐτῆς ἀκριβέστατοι, ἐν οἷς αἱ ἐξοχαί τε και ἐσοχαί σημειοῦνται δι' ὀνομάτων ἀναμνησκόντων τὸ σχῆμα τοῦ τόπου και τὴν δόξαν σοφοῦ τινος. Ἐπειδὴ δύναται τις νὰ διακρίνῃ και νὰ περιγράψῃ τὰς συμβαινούσας μεταβολὰς, ἔπειτα ἐκ παρατηρήσεων γενομένων πρὸ χρόνων, ὅτι πρὸς βορρᾶν τῆς θαλάσσης τῆς Ἡσυχίας, οὐχὶ μακρὰν τῆς θαλάσσης τῶν Κρίσεων, ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ θαλάσσει τῆς Γαλήνης πρὸς τὸ μεσημβρινοανατολικὸν μέρος τῆς λίμνης τῶν Ὀνείρων, ὁ γνωστὸς κρατῆρ ὑπὸ τὸ ὄνομα Λιναῖος, φαίνεται κατὰ

πολύ μεταβληθείς. Ἀκούσαντες με ἀναφέροντα λίμνας καὶ θαλάσσας, μὴ ὑπολάβετε ὅτι εἰσὶν ὅμοιοι τῶν ἡμετέρων τῶν περιεχουσῶν γλυκέα καὶ ἀλμυρά ὕδατα. Γνωρίζομεν ὡς βέβαιον ὅτι ἐπὶ τῆς σελήνης δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἕχνος ὕδατος, οὐδ' ἀτμοσφαιρας, οὐδὲς δὲ διέψευσε μέχρι τῆς σήμερον τὴν γνώμην ταύτην. Αἱ θάλασσαί, αἱ λίμναι, περὶ ὧν ὁ λόγος, εἰσὶ μεγάλαι κηλίδες μαῦραι, οἱ δὲ πρῶτοι παρατηρηταὶ τῆς σελήνης ἐφαντάσθησαν ὅτι εἰς ἡμᾶς φαίνονται αὐταὶ ὅμοιοι, καθὼς φαίνονται αἱ ἡμέτεραι λίμναι εἰς τοὺς κατοίκους τῆς σελήνης· πράγμα δὲν εἶναι ἢ ἐκτεταμέναι πεδιάδες φαινόμεναι ἡμῖν μαῦραι ἕνεκα τῶν ὀρέων, ἅτινα προεξέχοντα, φαίνονται ἡμῖν φωτεινά. Νομίζει τις ὅτι πάντα τὰ ὄρη τῆς σελήνης ἔχουσι χαρακτῆρα ἠφαίστειον. Τὰ διάφορα σχήματα τῶν τῆς σελήνης κρατῆρων καὶ αἱ διακεκομμένοι αὐτῶν κορυφαί, ἐμφαίνουσι τὰς συμβαινούσας ἐν τῷ ἐδάφει ἐκρήξεις. Οἱ κρατῆρες οὗτοι εἰσὶ πλατύτεροι τῶν τῆς γῆς, τὸ δὲ στόμιον τινῶν ἐξ αὐτῶν ὑπολογίζουσιν 180 χιλιόμετρον.

Τὰ ὄρη τῆς σελήνης εἰσὶν ὑψηλότερα τῶν ἡμετέρων. Τὸ ἡμέτερον Λευκὸν Ὄρος δὲν ἔχει εἰμὴ 4813 μέτρων ὕψος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, τὰ δὲ ὄρη Δοιρφέλ καὶ Λεϊβνίτους τῆς σελήνης ὑψούνται ὑπὲρ τὰ 8,000 μέτρα· πολλά δὲ υπερβαίνουσι τὰ 4 καὶ 5 μίλια. Ὁ κρατῆρ τοῦ Λινναίου, ἂν καὶ παραβαλλόμενος πρὸς τοὺς ἄλλους εἶναι πολὺ μικρὸς, ἔχει 10,000 μέτρων στόμιον. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν, κατὰ τοὺς καλλιτέφερος χάριτας τῆς σελήνης, οὗτος καὶ τοὶ ὀλίγον ὑψηλός, ἦτο κρατῆρ ἐσημειωμένος ἐν αὐτοῖς· μετέπειτα δὲ ἐφαίνετο ἢ ὡς ἀπλή λευκὴ στιγμή διακρινομένη ἐπὶ τῆς προσκίτης θαλάσσης τῆς Ήσουχίας. Προφανῶς ἢ ἢ ἐπιφάνεια ὑψώθη ἢ τὸ χεῖλος τοῦ κρατῆρος κατεβιβάσθη μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ παρακειμένου ἐδάφους. Δυστυχῶς οὐδεὶς παρέστη μάρτυς τῆς μεταβολῆς ταύτης, οὐδὲν τηλεσκοπίον ἀστρονόμος εἶδε τὴν ἐκρήξιν, ἐδέχθη δὲ μετὰ πολλὰς συζητήσεις νὰ παραδεχθῶσι τὴν μεταβολὴν ταύτην ὡς πράγματι συμβῆσιν. Ὁ πρῶτος ὁ προκαλέσας τὴν προσοχὴν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου ἦτο ὁ Γιούλιος Σιμὴ. Κατὰ τὸ 1842 ὁ ἀξιόλογος οὗτος ἀστρονόμος ἐχάραξε χάριτας καὶ σχέδια τῆς σελήνης, ἐν οἷς ὁ κρατῆρ τοῦ Λινναίου ἐφαίνετο ὡς ἀληθῆς κρατῆρ· πρὸ τινῶν δὲ ἐτῶν παρατηρήσας τὸ μέρος τοῦτο τῆς σελήνης, τὸ εὗρεν ἠλλοιωμένον, ὡς προσέποιον. Τὰς παρατηρήσεις ταύτας παρεδέχθη καὶ ὁ Γάλλος Σακερνάκ, ὁ πλήρης ὑπομονῆς καὶ ἀξίως συγγρα-

φεὺς τοῦ χάρτου τῶν οὐρανῶν· ὁ διάσημος ἀστρονόμος **Jecchi di Roma**, ὅστις καὶ τοὶ μὴ ὦν ἐξ ἴσου ἐπιθεσθαιωτικός ὡς ὁ προειρημένος, δὲν ἀμφιβάλλει ἐν τούτοις ὅτι ἀλλαγὴ τις ἐλάβε χώραν· καὶ τέλος ὁ ἀξιόλογος διευθυντῆς τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τῶν Παρισίων **Κάμιλλος Φλαμαρίων**, ὁ τὸσον εὐγλωττος καὶ παιητικός ὅσον καὶ σοφὸς συγγραφεὺς τοῦ πονήματος «Περὶ τῆς πληθῆος τῶν κατοικουμένων κόσμων» ὅστις διὰ τοῦ **Κ. Δεζοννέ**, παρουσιάσας πραγματεῖαν περὶ τοῦ συμβάντος τούτου εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ἐν Παρισίοις. Ἄλλως τε πολλάκις ἐπίστευσαν ὅτι ἢ σελήνη δὲν ἐσβέσθη ἐντελῶς.

Τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὁ **Κ. D'Ulloa** παρατήρησεν ἐν αὐτῇ σημείον τι φωτεινόν. Ὁ **Herschell**, αὐτὸς ὁ μέγας **Herschell** ἀνήγγειλε τὴν ὑπαρξίν τριῶν ἠφαιστειῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἐπὶ τῆς σελήνης, κατὰ δὲ τὸ 1780 εἶδε πλείονα τῶν 150 φωτεινῶν σημείων χρώματος ἐρυθροῦ περὶ τῆς φύσεως τῶν ὁποίων οὗτος δὲν ἀπεράνη. Λέγεται, καὶ ἴσως ἐστὶν ἀληθές, ὅτι δὲν ἦσαν ἢ ὀπτική ἀπάτη, ὅσον καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἐκεῖνα τοῦ φωτός, τὰ ὀφειλόμενα τῇ ἰδίᾳ φύσει τῆς οὐσίας, ἐξ ἧς τὰ ὄρη τῆς σελήνης σύγκεινται. Ὁ ἐρυθρὸς χρωματισμὸς τῶν σημείων ἐκεῖνων κατὰ τὰς ἐκλείψεις προσέρχεται ἐκ τῆς ἀνταντακλάσεως τῶν ἠλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τῆς γῆνης ἀτμοσφαιρας. Ἄλλ' ἐν τούτοις ἤθελεν εἰσθαι μέγιστον θάρρος τὸ νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ἢ ἐπιφάνεια τῆς σελήνης ἐστὶν ἀκίνητος καὶ ὅτι πᾶσα ἠφαιστειὸς ἐνεργεία ἔπαυσε πρὸ χιλιάδων αἰῶνων. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ τῶν Καταιγίδων ὑψώθησαν δύο μικροὶ κρατῆρες· ὁ κρατῆρ **Cieo** φαίνεται μεταβαλὼν σχῆμα μετὰ τὰς πρώτας ἀκρήξεις παρατηρήσεις· οἱ δύο κρατῆρες **Messier** οἱ ἐπὶ τινὰ καιρὸν φαινόμενοι ὁμοίομορφοί, ἀπὸ τοῦ 1837 παρουσιάζουσι σχῆμα καὶ διαστάσεις διαφόρους ὁ εἰς τοῦ ἄλλου.

Τὰ παραδείγματα ταῦτα εἰς ἀ προστίθεται νῦν τὸ τοῦ κρατῆρος τοῦ Λινναίου, δύνανται νὰ πολλαπλασιασθῶσιν· μὴ λησμονώμεν ἐν τούτοις ὅτι δὲν δύναται τις νὰ ἢ βέβαιος περὶ τῶν λεπτῶν τούτων παρατηρήσεων. Ἡ περιφέρεια τῆς σελήνης εὐρίσκειται εἰς ἀπόστασιν 88,000 ἕως 100,000 λεύγας περίπου ἀπὸ τῆς γῆς· εἰς τοιαύτην δὲ ἀπόστασιν καὶ διὰ τοῦ ἰσχυροτέρου τηλεσκοπίου μετὰ πολλῆς δυσκολίας δύναται τις νὰ διακρίνη, ἐπομένως εὐκόλως σφαλῆι· ἀλλὰ βέβαιον ἐστὶν ὅτι αἱ ἐπὶ τῆς σελήνης ἀλλοιώσεις ὑπῆρξαν μέγισται πρότερον, καθότι ἢ ἐπιφάνεια αὐτῆς, τοῦλάχιστον τὸ πρὸς τὴν γῆν ἐστραμμένον

μέρος, παρίσταται μάρτυς τῶν ἀρχαιοτάτων ἐπαναστάσεων, πολλὰ δὲ πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι ἐτι καὶ νῦν συμβαίνοσι τοιαῦτα. Ὅτι τὰ μεταγενέστερα συμβάντα εἰσὶ διάφορα καὶ κατ' ἐλάσσονας διαστάσεις, εὐκόλως ἐννοεῖται. Πλὴν τὸ ἐν αὐτῇ πῦρ ἐστὶν ἢ συνήθης αἰτία τῶν ἐκρήξεων καὶ ἀλλοιώσεων τοῦ ἐδάφους. Νῦν ἢ σελήνη ἐψυχράθη ἂν καὶ οὐχὶ ἐντελῶς ἐντούτοις κατὰ τὸ περισσώτερον μέρος αὐτῆς. Ἡ σφικρότης τοῦ ἀστρου τούτου καὶ ἢ ἔλλειψις ἀτμοσφαιρας κύκλω αὐτῆς, ἴσως ὑπῆρξεν ἀφορμὴ τῆς ταχείας αὐτοῦ ἀπονεκρώσεως. Ὡς πάντα τὰ ἀστρα ἀρχόμενα ἐξ ἀεροιδοῦς καταστάσεως μεταβάλλονται εἰς ὑγρᾶν, οὕτω καὶ ἢ σελήνη, ταχύτερον τῆς γῆς, ἐγινε στερεὰ καὶ ἰκανὴ ὅπως κατοικηθῆ· μετέπειτα ψυχραίνομένης, ἢ ζωὴ ἀπεμακρύνθη αὐτῆς, ἐὰν βεβαίως ἢ ὀργανικὴ ζωὴ ὑπῆρξεν ὑποτεταγμένη τοῖς αὐτοῖς νόμοις τοῖς διέπουσι τὴν γῆν. Ἴσως ἢ σελήνη ἔσχε ποτὲ ἀτμοσφαῖραν καὶ ὕδωρ, ὧν τινῶν φαίνεται ἐντελῶς ἐστραμμένη τανῦν, καὶ ἀνευ τῶν ἐποίων ζωὴ δὲν ὑπάρχει. Ἄλλ' ἢ στέρησις τοῦ ὕδατος καὶ τῆς ἀτμοσφαιρας δὲν ἐμποδίζει τὴν ὑπαρξίν κεντρικοῦ πυρός.

Συμφωνῶ μετὰ τοῦ **Κ. Φλαμαρίωνος** ὅτι ἢ ἔλλειψις ἀέρος καὶ ὕδατος δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν ν' ἀρνηθῶμεν ἐντελῶς τὴν ὑπαρξίν κατοίκων ἐν τῇ σελήνῃ, διότι καὶ αὐτὸς ἐτι ὁ **Κέπλερ** ἐπίστευε καὶ διέκρινεν αὐτοὺς διὰ τοῦ ὀνόματος **Privolvi** καὶ **Subvolvi**. Ἡμεῖς ζῶντες εἰς σφαῖραν περικυκλωμένην ὑπὸ ἀέρος, ἀδυνατοῦμεν νὰ παραστήσωμεν ἐν τῷ πνεύματι ὄντα τὸσον διάφορα ἡμῶν, ζῶντα ὑπὸ τῶσιν ἐναντίους ὄρους. Πλὴν ἰδοὺ παρατήρησις τις κατὰ τῆς ὑπάρξεως τῶν σεληνιτῶν λίαν ἰσχυρά· τὸ πλείστον μέρος τῶν νόμων τῶν διεπόντων τὴν ὕλην, ἢ ἀθράνεια, ἢ ἔλξις εἰσὶ μόνιμοι καθ' ὅλην τὴν ὕψλιον μετὰ τὴν θανατώσιν ἐκείνην ἀπλότητα καὶ ἐνότητά τῆς πλάσεως. Διὰ τοῦ λοιποῦ δὲν συμβαίνει ταῦτα καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους ὄρους καὶ ὡς πρὸς τὸν μὴ ἐπιτρέποντα τὴν ζωὴν εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ὀργανικὴν οὐσίαν·

Ὅστε ἢ ἔλλειψις ἀέρος καὶ ὕδατος καὶ τὸ ὑπερβολικὸν ψυχρὸς καθιστῶσιν ἀδύνατον τὴν ὑπαρξίν τοιαύτης ὕλης, τῆς μόνης, ἢ τις δύναται νὰ πλάσῃ καὶ νὰ διατρέφῃ ὄντα ἐμψυχα. Ἐκτός τούτου ἢ μεταβολὴ ἐστὶν ἰδιότης τῆς ζωῆς, ἐν τῇ σελήνῃ δὲ τὸ πᾶν σχεδὸν ὑπνώττει. Ἐνεκα τῆς ἔλλειψεως ἀτμοσφαιρας ἢ θερμότης τοῦ ἡλίου δὲν μετριάζεται κατὰ τὴν ἡμέραν, οὐδὲ διατηρεῖται κατὰ τὴν νύκτα, φαντάσθητε δὲ ὅτι ἡμέρα καὶ νύξ σύγκεινται ἐκ 350 ὥρων. Ἀνεπὸφορος ἕαρ-

μότης καίει τὸ ἔδαφος αὐτῆς, ἐνῶ ὁ ἥλιος λάμπει, δριμύτατον δὲ ψῦχος διαδέχεται αὐτήν, μόλις αὐτοῦ ἀφανισθέντος. Αὐκαυγὲς δὲν ὑπάρχει, οὐδεὶς ἤχος ἀκούεται, ἐπομένως οὐδὲ φωνή. Ἡ γῆ, εἰς παρατηρητὴν ἰστάμενον εἰς τὸ πρὸς τὴν γῆν ἐστραμμένον μέρος τῆς σελήνης, φαίνεται ἀκίνητος καὶ λαμπρὰ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος, τρισκαιδεκάκις μεγαλύτερα καὶ φωτεινότερα ἢ ὁ δορυφόρος τῆς γῆς ὑπ' ἡμῶν θεωρούμενος.

Ἄλλὰ δύναται τις νὰ εἴπῃ μετὰ τοῦ Φλαμαρίωνος ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς σελήνης ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουσι ἀμφιβάλουσι περὶ τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως. Ἐκ τῆς ἀκινήτου σφαίρας αὐτῶν βλέπουσι ἄστρον χρώματος πρασίνου κεκαλυμμένον κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ ὑπὸ ὕδατος, τὸ ὁποῖον θέλει φαίνεσθαι τόσον ἀκατάλληλον πρὸς ζωὴν, ὅσον εἰς ἡμᾶς τὸ κενόν. Βλέπων τις ἐκ τῆς σελήνης τὰ στερεὰ μέρη τῆς γῆς, τὰ ἀπότομα ὄρη κεκαλυμμένα ὑπὸ χιόνος καὶ διαχωριζόμενα ὑπὸ ἐρήμων κατακεκομμένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀμφιβάλλει βεβαίως περὶ τῆς ὑπάρξεως ζωῆς ὑπὸ τόσον διάφορον κλίμα τοῦ τῆς σελήνης. Αἱ ἐποχαὶ αἱ παρερχόμεναι τόσον ἀνομοίως παρ' ἡμῶν θέλουσι φαίνεσθαι παρὰ τοῖς Σεληνῆταις ὡς ὄροι λίαν ἀσυμβίβαστοι πρὸς ἀνάπτυξιν πάσης ὀργανικῆς οὐσίας. Πόσας μεταβολὰς ἠδύνατο νὰ παρατηρήσωσιν ἐν τῇ ἀτμόσφαιρᾳ ἡμῶν, τῇ ἐπὶ μὲν λευκῇ, ἐπὶ κυανῇ, ἐπὶ διαφανεῖ ὡς ὁ κρύσταλλος, ἐπὶ δὲ μῆ!

Καὶ πῶς δύναται ποτε νὰ ἐννοήσωσι ποίας ὠφελείας ἢ ἀτμόσφαιρα ἐστὶ πρόξενος εἰς ἡμᾶς; Καὶ μετὰ πόσης ταχύτητος στρέφεται ὁ πλανήτης οὗτος! Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ διατρέχομεν τόσον διάστημα ὅσον ἡ σελήνη ἐν ἐνὶ μηνί. Οἱ καλοὶ Σεληνῆται ἔχουσι πλείστους ὅσους λόγους, ὅπως ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ γῆ δὲν ἐπλάσθη ἢ ὅπως φωτίζη αὐτοὺς κατὰ τὰς μακρὰς αὐτῶν νύκτας. Τί ὑποθετέον ἐξ ὧν τούτων; Ὅτι καὶ μὲ ὅλας τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης καὶ τὰς ἐφευρέσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, δὲν γνωρίζομεν οὐδὲν βέβαιον ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου, καὶ ὅτι αἱ διαβεβαιώσεις εἰσὶ λίαν τολμηραὶ. Μ.

(Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ, ἐκ τινος κειλήου)

ΟΛΜΟΣ. — Σύνταγμα ἰδιαιτέρον πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν ὀλμων συνεκροτήθη ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ'. συνέκειτο δὲ κατ' ἀρχὰς ἐκ δύο λόγων. Τὸ 1684 ὁ βασιλεὺς προσέθεσε δεκατρεῖς λόγους. Τὸ 1710 ὠργάνωσε δευτέρον τάγμα, συγκροτούμενον ἐξ Ἰσού ἀριθμοῦ λόγων· ἕκαστος λόγος περιελάμβανε τεσσαράκοντα ἄνδρας.

Τὸ σύνταγμα αὐτὸ ἦτο ἐπιφορτισμένον ἰδίᾳ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ὀλμων καὶ τῶν ὀβιδῶν. Ὁ βασιλεὺς ἦτο συνταγματάρχης. Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐλάμβανον διαταγὰς παρὰ τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, ἀντισυνταγματάρχου ἐν τῷ συντάγματι.

Ὁ πρῶτος λόγος τοῦ πρώτου τάγματος περιελάμβανε ἕνα λοχαγόν, δύο ὑπολοχαγοὺς, ἕνα σημαιοφόρον κλ. καὶ ὑπ' αὐτοὺς δοκίμους, ὑπηρέτας τῶν πυροβόλων, τουφεκιοφόρους. Ὁ δευτέρος λόγος ἕνα ὑπολοχαγόν, ἕνα ἀνθυπολοχαγόν κτλ., πυροβολιστὰς καὶ τουφεκιοφόρους. Ἡ σημαία ἦτον ἐξυφασμένη ἐκ κυανοῦ καὶ ἐρυθροῦ ἐξ ἡμισείας, μὲ λευκὸν σταυρὸν ἐν τῇ μέσῳ κεκοσμημένον διὰ χρυσοῦ ἀνθοκρίνων.

*

Τὸ χρίσμα τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας κατήλθε καὶ αὐτὸ ἐξ οὐρανοῦ· κατὰ τινὰ χρονολόγητον, καθ' ἣν στιγμήν ὁ ἅγιος Ρεμὺ εἰσήγε τὸν βασιλέα Κλόβιν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, τὸ ἄγγελον τὸ περιέχον τὸ μῦθον συνετρίβη. Οἱ εἰδωλολάτραι ἐπλήσθησαν χαρᾶς καὶ προσεπάθησαν ν' ἀποτρέψωσι τὸν βασιλέα τοῦ νὰ γείνη χριστιανός· ἀλλ' ὁ ἅγιος Ρεμὺ ἦτο παρὼν ἀνεβλεψε πρὸς τὸν οὐρανόν, προσπηχθήη καὶ ἄγγελος κατήλθεν ἐκεῖθεν φέρων τὸ χρίσμα, διὰ τοῦ ὁποίου κατόπιν ἐχρίοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν στέψιν των. Ἐφυλάσσετο δὲ αὐτὸ ἐντὸς χρυσοῦς θήκης περιβεβλημένης διὰ κρυστάλλου. Τὸ 1793 συνετρίβη ἐν τῇ δημοσίᾳ πλατείᾳ τῶν Ῥημῶν ὑπὸ τοῦ μέλους τῆς συντακτικῆς συνελύσεως Ροῦλ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΕΝΙΕΡΟΣ

ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ γλυκυτάτου τῶν γάλλων μυθιστοριογράφου Ἰωσήφ Μερῦ

Τιμᾶται δρ. Β.

Εἰς τοὺς ΠΡΟΠΑΗΡΟΝΟΝΤΑΣ ἐτησίαν ἢ τοῦλάχιστον ἐξαμηνιαίαν

συνδρομὴν τοῦ νέου περιοδικοῦ

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

τὸ ὄραϊον τοῦτο μυθιστόρημα δίδεται

ΔΩΡΕΑΝ